

سال ۱۴۰۴ با مدیریت اقتصادی چگونه گذشت؟

نگاه

سال ۱۴۰۴ با دو جنگ ناجوانمردانه علیه کشور عزیزمان همراه شد و حلالا در روزهای آخر سال، باید برگردیم و نگاهی به آنچه گذشت داشته باشیم. پیش از این دو جنگ استراتژیک و حیاتی برای ایران، نزدیک به سه دهه است که جنگی در عرصه مقابله

با تحریم‌های یک جانبه نیز به ملت و کشورمان تحمیل شده که بخش بزرگی از آنها زاده زیاده‌خواهی قدرت‌های جهانی است. اما موضوع این گفتار، دو جنگی است که در هر کشوری قادر به ایجاد بحران‌های زیرساختی در سطوح بالاست. اما سال ۱۴۰۴ در حالی پایان می گیرد که اغلب چالش‌های احتمالی با مدیریت درست و به‌موقع، خنثی شده است.

از چالش غذا و کالاهای اساسی که شروع کنیم می‌توان شواهد کنترل بازار و فضای روانی جامعه را به وضوح

مشاهده کرد. مطابق انتظار، در روزهای آغازین هر دو جنگ، تقاضای شدیدی در بازار خوراکی ها رخ داد؛ اما با تدبیر مناسب، بخش بزرگی از تقاضا در هفته اول پاسخ داده شد و حالا با تخلیه‌آن، کالا به وفور در بازار مشاهده می شود. چنین اتفاقی بدون مدیریت یکپارچه استانداری‌ها، وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صمت و اقتصاد و به ویژه حوزه گمرک قابل دستیابی نبوده و نیست.

در کنار آن، لجستیک و پشتیبانی عظیمی شامل شبکه

گذر از چالش

دپوی کالا در سال جاری ۳برابر سال گذشته شد

افزایش ذخایر استراتژیک در میانه دو بحران

بازار

از ابتدای سال تاکنون کشور با چالش‌های متعددی مواجه بود که مهم‌ترین آنها جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان است. در چنین شرایط بحرانی هماهنگی‌های مختلف بخش دولتی و همکاری آن با بخش خصوصی نقش مهمی در ثبات بازار و تأمین کالاها بخصوص کالاهای اساسی ایفا کرد. برخلاف تجربه جنگ پیشین که تمرکز فقط بر تنظیم بازار بود این بار دولت با هوشیاری و ابتکار عمل اقدامات مؤثری در خصوص مدیریت و تأمین کالا انجام داد که وفور کالا در فروشگاه‌ها و مراکز خرید نشان دهنده این عملکرد خوب است. همین اقدامات دولت بود که از بروز کمبودهای جدی جلوگیری و در بحث تأمین منابع و لجستیک، مشکلات کارخانه‌ها و تولیدکنندگان را برطرف کرد. در واقع یکی از چالش‌های اصلی در مدیریت بحران، اطمینان از جریان مستمر کالا از میبادی تولیدی یا واردات تا دست مصرف‌کننده نهایی بود که دولت با افزایش ذخایر این چالش را برطرف کرد.

البته اگر نگاهی به فروشگاه‌ها و مراکز خرید بیندازید متوجه خواهید شد که وفور کالا صرفاً مربوط به کالاهای اساسی نیست، بلکه در کالاهای غیرضروری نیز کاهش و کمبودی دیده نمی‌شود.

تأمین ۷۰درصد نیاز بازار از تولیدات داخلی

در همین راستا رضا کنگری، رئیس اتحادیه بانکداران مواد غذایی در گفت‌وگو با «ایران» عنوان کرد: «از ابتدای سال تاکنون در دو بحران جدی (جنگ ۱۲ روزه و اکنون جنگ رمضان) قرار داشته‌ایم که با همکاری دولت و بخش خصوصی موفق شدیم این بحران‌ها را پشت سر بگذاریم، به طوری که در این دو دوره اصلاً با کمبود کالاهای اساسی مواجه نشدیم.»

بنگاه

شاخص‌های آماری مناطق آزاد در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴

منتشر شد: پایداری اقتصادی در شرایط جنگی

صادرات مناطق آزاد ۱۴ درصد رشد کرد

عملکرد شاخص‌های اقتصادی مناطق آزاد تجاری-صنعتی کشور در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴، رشد چشمگیر سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، افزایش ارزش تولید و روند رو به رشد صادرات رانشان می‌دهد که بیانگر توسعه فعالیت‌های اقتصادی در این مناطق است.

بر اساس گزارش دبیر خانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، میزان سرمایه‌گذاری داخلی جذب شده در مناطق آزاد طی ۱۱ ماهه امسال به ۸٬۴۷۹٬۷۹۵ میلیارد ریال رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته، رشد ۱۲۵ درصدی را نشان می‌دهد. همچنین سرمایه‌گذاری داخلی محقق شده با ثبت ۱۰۸۶۹٬۳۴۴ میلیارد ریال، افزایش ۳۶ درصدی را تجربه کرده است.

در بخش سرمایه‌گذاری خارجی نیز مناطق آزاد عملکرد چشمگیری داشته‌اند؛ به طوری که سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده با تحقق ۱٬۰۲۵ میلیون دلار، رشد قابل توجه ۵۳۱ درصدی نسبت به ۱۱ ماهه سال گذشته ثبت کرده است. همچنین سرمایه‌گذاری خارجی محقق شده به ۵۳۳ میلیون دلار رسیده که بیانگر رشد ۲۶۸ درصدی در این حوزه است.

بر اساس این گزارش، صادرات مناطق آزاد در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴، ۱۲۲۲٬۱۴۳ میلیون دلار رانشان می‌دهد که نسبت به مدت مشابه سال قبل، رشدی ۱۴ درصد داشته است. همچنین ارزش تولیدات مناطق آزاد در این بازه زمانی به بیش از ۲۶۶۹٬۶۵۶ میلیارد ریال رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته، رشد ۲۸ درصدی را ثبت کرده‌واز تحقق مطلوب اهداف تولیدی در این مناطق حکایت دارد. این آمار در شرایط جنگ ۱۲ روزه، ناامی‌های دی ماه، تحریم‌ها، مکانیسم ماشه وتلاش دشمن برای حفظ سایه جنگ طی ماه‌ها کسب شده است که نشان دهنده تداوم رشد سرمایه‌گذاری و به‌ویژه در بخش خارجی، در کنار افزایش تولید و صادرات، نقش مهمی در تقویت جایگاه مناطق آزاد در اقتصاد ملی و توسعه پایدار این مناطق ایفا خواهد کرد. گفتنی است، آمار واردات کالای اساسی نیز در بازه زمانی ۲۲۵۹ اسفندماه سالجاری از مناطق آزاد تجاری-صنعتی قشم، روند، ارس، ماکو، انزلی، چابهار و مازندران ۱۶۱۶۰۹۱ هزار تن را ثبت کرده است.

به تنهایی بازار را تنظیم کرد به گونه‌ای که از ذخایر خود در انبارها به بازار تزریق کرده و نیاز مصرف‌کنندگان را پاسخ داد، زیرا تولیدکنندگان و واردکنندگان به علت مشکلاتی که داشتند خیلی حضور نیافتند. علت این امر نیز آن بود که تولیدکنندگان و واردکنندگان به دلیل نبود لجستیک و سوخت با مشکلاتی مواجه بودند. ما این مسائل را در ستاد تنظیم بازار مطرح و آسیب شناسی کردیم تا در جنگ رمضان چنین مشکلاتی دوباره تکرار نشود.»

کنگری اظهار کرد: «در واقع در جنگ فعلی تمرکز را بر تأمین منبع گذاشتیم، زیرا اگر عرضه وجود داشته باشد، بازار خود به خود تنظیم می‌شود. در روزهای اول مشکلاتی داشتیم، مثلاً کارخانه‌ای می‌گفت ماشین برای حمل کالا ندارد یا با مشکل سوخت مواجه بود؛ اینکه برخی کارخانه‌ها در حال تعطیل شدن بودند؛ با اقداماتی که دولت انجام داد این بخش‌ها به چرخه فعالیت بازگشتند. در حال حاضر نیز بخش‌های مختلف به صورت رباتی عمل کرده و بازار را مدیریت و کالاهای مورد نیاز را عرضه می‌کنند.»

وی تأکید کرد: «از سوی دیگر با توجه به تقارن ماه رمضان و شب عید، ظرفیت تأمین رادوپر افزایش دادیم تا کمبودی در بازار ایجاد نشود. بنابراین کالا به وفور در بازار وجود دارد و کمبودی در زمینه

کالاهای غذایی بخصوص کالاهای اساسی وجود ندارد. از طرفی کالبرگ‌هایی که دولت در اختیار مردم قرار داد موجب عمده فروشی‌ها (بنکداری‌ها) رکود ایجاد شود که این خود باعث ذخیره سازی کالا در انبارها شد.»

کنگری با اشاره به عملکرد خوب بخش‌های دولتی گفت: «در همین راستا وزارت جهاد کشاورزی نیز تصمیم هوشمندانه‌ای گرفت و ظرفیت ذخایر را سه‌برابر در نظر گرفت. یعنی امسال نسبت به سال‌های گذشته سه برابر ذخایر داریم که هنوز از آنها استفاده نکرده‌ایم، زیرا کالا در انبارهای بخش کشاورزی موجود است. اخیراً نیز یک میلیون تن کالای اساسی وارد کشور شده که ۹۶۵ هزار تن آن فقط برنج است. در بحث مواد غذایی هیچ مشکلی نخواهیم داشت، چون هم بخش خصوصی کالا دارد و هم ذخایر دولت کافی است.»

وی خاطرنشان کرد: «۷۰درصد کالاهای ما تولید داخل است و نیاز به واردات نداریم. تنها ۳۰تا ۳۵درصد کالاهایی مثل برنج و حبوبات نیاز به واردات دارند که آن هم به وفور تأمین شده است. در بحث تقارن همت در سه شیف‌ت از بنکداری تا خرده‌فروشی را رصد می‌کنیم و هر مشکلی را به سرعت به سازمان‌های مربوط منتقل می‌کنیم تا حل شود.»

حمل و نقل در پهنه جغرافیایی وسیع ایران مورد نیاز بوده که بدون آن چنین دستاوردی قابل دستیابی نبود. بخش بزرگی از حمل‌ونقل کالاها در ایران در فد حمل‌ونقلی جاده‌ای تقسیم شده و کامیونداران در صف مقدم حمل کالا قرار داشتند. ایران عزیز ما، فداکاری آنها را در شرایط سخت جنگی فراموش نخواهد کرد که بدون رانندگان کامیون، رساندن کالاها از یک شهر به شهر دیگر امکان‌پذیر نبود. شبکه حمل‌ونقل همچنین در ماه پایانی سال، ظرفیت ایجاد

شده برای سفرهای نوروزی را به کار گرفت تا مسافران را نیز جابه‌جا کند.

از اینها گذشته، یکی از مهم‌ترین وکلیدی‌ترین بخش‌ها که در هر دو جنگ تحمیلی با بارشدید فعالیت مواجه

شد، سوخت‌رسانی و تولید و توزیع فرآورده‌های نفتی بود. در هر دو بار، انبارهای فرآورده‌های نفتی در ایران با هجمه دشمن صهیونیستی مواجه شد تا نارضایتی در حوزه حساس سوخت را برانگیزد. اما مدیریت وزارت نفت و شرکت‌های تابعه در این بخش برای

چطور ارز فسادزا حذف شد؟

جراحی اقتصادی در دولت چهاردهم

بازار

دولت چهاردهم یکی از بزرگ‌ترین جراحی‌های اقتصادی را در سال ۱۴۰۴ انجام داد. حذف ارز ترجیحی را می‌توان یکی از بزرگ‌ترین اقدامات دولت پزشکیان دانست. ارز رانتی که موجب رونق بازار دلالی و واسطه‌گری شده بود، از ابتدای زنجیره تأمین به انتهای زنجیره مصرف منتقل شد تا تأثیر آن به صورت مستقیم در سفره ایرانیان دیده شود.

دولت در پی این نقل و انتقال، از طرح کالبرگ برای جبران افزایش قیمت ناشی از حذف ارز ترجیحی استفاده کرد. ارز ترجیحی که برای واردات کالاهای اساسی پرداخت می‌شد، به دلیل تفاوت قابل توجهی که با بازار ارز غیررسمی داشت، زمینه سوء استفاده را برای برخی سودجویان فراهم آورده بود. قاعده‌آ عرضه ارز ترجیحی باید موجب ارزان شدن کالاهای نهایی می‌شد، اما در عمل، قیمت کالاها به دهعات از عادل خارج و بازار دچار تلاطم می‌شد. این، خود نشانه‌ای از سوء استفاده از ارز و عدم تأثیر آن بر قیمت نهایی کالاها بود. از این رو با حذف ارز ترجیحی برای واردات این کالاها، دولت به واسطه کالبرگ یک میلیون تومانی، توانست مابه‌التفاوت قیمت قبل و بعد را پرداخت کند.

طرح کالبرگ در دی ماه برای ۴ ماه برای هر ایرانی شارژ شد. کالبرگ به تمام کسانی که در ایران زندگی می‌کنند، تعلق می‌گیرد. حتی کسانی که بارانه نقدی را دریافت نمی‌کردند نیز می‌توانستند برای کالبرگ ثبت‌نام کرده و از این طرح استفاده کنند. بر اساس این طرح، هر نفر یک میلیون تومان دریافت می‌کند و به کالبرگ حساب سرپرستان خانوار واریز شد و در این دوره مبلغ یک میلیون تومان به ازای هر کدام از اعضای خانوار به حساب سرپرست واریز شد لذا تخصیص ۹۶۰ هزار میلیارد تومان در بودجه، نشان دهنده پیش‌بینی اعتبار کالبرگ برای ۱۲ ماه و حداقل برای ۸۰ میلیون ایرانی و هر کدام از هموطنان به

بیشتری پیدا کرد.

خانوار می‌توانند با اعتبار کالبرگ، هم نسبت به خرید یک یا چند قلم محدود اقدام کنند و هم برای خرید تمام اقلام از آن استفاده کنند. اعتبار کالبرگ، اگر استفاده نشود، به ماه بعد اضافه می‌شود و به اصطلاح سوخت نمی‌شود. فروشگاه‌های زنجیره‌ای و بسیاری از خرده‌فروشان به این طرح پیوسته‌اند و خانوار می‌توانند برندهای دلخواه خود را از آنها خریداری کنند.

جدیدترین اخبار حاکی از آن‌است که طرح کالبرگ برای سال آینده نیز ادامه می‌یابد.

یعقوب اندلیسی، معاون رفاه و امور اقتصادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اخیراً در گفت‌وگو با یک رسانه خبری از پیش‌بینی اعتبار ۹۶۰ همتی برای تأمین منابع مالی کالبرگ توسط دولت و مجلس در بودجه ۱۴۰۵ خبر داد؛ اقدامی که می‌تواند به منزله تداوم طرح کالبرگ در سال جدید و کمک به حفظ قدرت خرید و بهبود معیشت خانوارها باشد. به گفته وی، امسال در طرح جدید کالبرگ به دنبال تصمیم و تصویب دولت مبنی بر حذف ارز ترجیحی و یکسان سازی نرخ ارز، سه نوبت اعتبار کالبرگ به حساب سرپرستان خانوار واریز شد و در این دوره مبلغ یک میلیون تومان به ازای هر کدام از اعضای خانوار به حساب سرپرست واریز شد لذا تخصیص ۹۶۰ هزار میلیارد تومان در بودجه، نشان دهنده پیش‌بینی اعتبار کالبرگ برای ۱۲ ماه و حداقل برای ۸۰ میلیون ایرانی و هر کدام از هموطنان به

های مختلف است که این اقدام، منجر به کاهش وابستگی به صدور دستورالعمل‌های یکسانی شده است. برای مثال، فعالیت پایانه‌های مرزی در شرایط کنونی بصورت مداوم در جریان است. با اختیاراتی که در جنگ اخیر، نکته‌کلیدی آن بود که بتوانیم در اوضاع بحرانی تأمین سوخت را کنترل کنیم و این توازن در توزیع بود. بخشی از این توازن از طریق انتقال ۱۰۰۰ کیلومتر خط لوله محقق شد که می‌تواند چندصد میلیون لیتر فرآورده را از جنوب به شمال منتقل کند.»

نواحی جنوبی داریم، در حالی که بخش عمده مصرف کشور در نواحی شمالی متمرکز است.»

این مقام مسئول در ادامه گفت: «یکی از برنامه‌های دولت چهاردهم که اهمیت قابل توجهی دارد، ایجاد توازن سرزمینی در ذخایر سوخت است.» او با اشاره به دو جنگ اخیر، نکات کلیدی مدیریت بحران را شرح کرد: «چه در جنگ دوازده روزه و چه در جنگ اخیر، برنامه‌های ما در توزیع سوخت، سوخت را کنترل کنیم و این توازن در توزیع بود. بخشی از این توازن از طریق انتقال ۱۰۰۰ کیلومتر خط لوله محقق شد که می‌تواند چندصد میلیون لیتر فرآورده را از جنوب به شمال منتقل کند.»

خروجی ذخیره‌سازی سوخت در نواحی حساس
در خصوص استراتژی ذخیره‌سازی سوخت، روابط عمومی شرکت پالایش و پخش توضیح داد: «نکته

استان‌های مرزی، به خوبی در حال فعالیت هستند. جابه‌جایی مسافران نیز به صورت مستمر انجام شده است. در روزهای ابتدایی، با برنامه‌ریزی برای خروج مسافران از تهران و شهرهای هدف قرار گرفته، تلاش شده این جابه‌جایی با کمترین مشکل انجام شود. در این مدت، بیش از چهار میلیون مسافر در اقصی نقاط کشور جابه‌جا شده‌اند.

دیگر این بود که ذخایر را در نواحی حساس‌مان انتقال دادیم. برای مثال در همین جنگ فعلی، ما بخشی از عمده ذخایر تهران را خالی کردیم چون پیش‌بینی کرده بودیم که احتمال دارد مورد حمله قرار گیرد و در نواحی دیگری ذخیره‌سازی کردیم.» این شرکت با اشاره به خسارت‌های وارده در جنگ اخیر افزود: «بنابراین وقتی انبارهای نفت تهران را زدند بالغ بر ۲۰۰ میلیون لیتر انواع فرآورده از بین رفت اما ما برنامه‌های اضطراری حمل‌زمینی را در دستور کار قرار دادیم و به همین خاطر توانستیم تقاضا را پوشش دهیم تا کمبودی در زمینه سوخت رخ ندهد.» پیش‌تر در اطلاعاتی‌های شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی گزارش داده بود که تأمین و توزیع سوخت در تمامی جایگاه‌های کشور به صورت پایدار و بی وقفه در حال انجام است.

حذف ارز ترجیحی را می‌توان یکی از بزرگ‌ترین اقدامات دولت پزشکیان دانست. ارز رانتی که موجب رونق بازار دلالی و واسطه‌گری شده بود، از ابتدای زنجیره تأمین به انتهای زنجیره مصرف منتقل شد تا تأثیر آن به صورت مستقیم در سفره ایرانیان دیده شود